

O'QUVCHILARNING EKOLOGIK ONGINI SHAKLLANTIRISHDA INNOVATSION METODLARNING ROLI

Meliyeva Dilfuza O'ralovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Fayziyeva Matluba

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakultiteti, 3BT-S-21guruh talabasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17336976>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik ongni shakllantirishda innovatsion pedagogik metodlarning ahamiyati va samaradorligi ko'rib chiqilgan. Maqolada interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, rolli o'yinlar, STEAM yondashuvi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali o'quvchilarning ekologik bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsion metodlar yordamida ekologik ongni shakllantirishning ta'lim sifati va o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishiga ta'siri muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: ekologik ong, boshlang'ich ta'lim, innovatsion pedagogik metodlar, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, rolli o'yinlar, STEAM yondashuvi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ekologik ko'nikmalar, ta'lim sifati.

Abstract: This article examines the importance and effectiveness of innovative pedagogical methods in developing environmental awareness in primary school students. The study analyzes the use of interactive methods, project-based learning, role-playing games, STEAM approach, and information and communication technologies to enhance students' environmental knowledge and skills. The impact of innovative methods on educational quality and students' personal development is also discussed.

Keywords: environmental awareness, primary education, innovative pedagogical methods, interactive methods, project-based learning, role-playing games, STEAM approach, ICT, environmental skills, education quality.

Аннотация: В данной статье рассматривается значимость и эффективность инновационных педагогических методов в формировании экологического сознания у учащихся начальных классов. Анализируется применение интерактивных методов, проектного обучения, ролевых игр, STEAM-подхода и информационно-коммуникационных технологий для развития экологических знаний и навыков учащихся. Также обсуждается влияние инновационных методов на качество образования и личностное развитие учащихся.

Ключевые слова: экологическое сознание, начальное образование, инновационные педагогические методы, интерактивные методы, проектное обучение, ролевые игры, STEAM-подход, ИКТ, экологические навыки, качество образования.

Boshlang'ich ta'lim davri bolalarning shaxs sifatida shakllanishi, bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga ularning atrof-muhitga nisbatan ongini shakllantirish uchun muhim davr hisoblanadi. Ekologik ong – bu tabiatni asrash, resurslardan oqilona foydalanish, atrof-muhit muammolarini tushunish va ularga mas'uliyat bilan yondashish qobiliyatidir. Bugungi kunda ekologik masalalarning dolzarbligi, global iqlim o'zgarishlari va tabiatni muhofaza qilish

talab qilayotgan sharoitlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik ongni rivojlantirish muhim vazifa sifatida qaraladi. Innovatsion pedagogik metodlar – interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, rolli o'yinlar, STEAM yondashuvi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – boshlang'ich sinf o'quvchilarining ekologik bilim va ko'nikmalarini samarali shakllantirish imkonini beradi. Shu yondashuvlar orqali o'quvchilar tabiatni o'rganishda faollashadi, muammolarni hal qilish, jamoada ishlash va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, innovatsion metodlar yordamida ekologik ongni shakllantirish nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini oshiradi, balki ularning axloqiy-axloqiy mas'uliyatini, atrof-muhitga hurmatini va shaxs sifatida yetuklashini ta'minlaydi. Shu sababli, boshlang'ich sinflarda ekologik ta'limni innovatsion metodlar orqali tashkil etish ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishini rag'batlantirish va ularni atrof-muhitni asrashga mas'ul shaxslar sifatida shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Boshlang'ich sinflarda ekologik ongni shakllantirishda innovatsion pedagogik metodlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ular o'quvchilarning atrof-muhitni tushunish, tabiatni asrash, ekologik muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Innovatsion metodlar darslarni interfaol, qiziqarli va motivatsion qiladi hamda o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini ta'minlaydi. Guruh ishlari: O'quvchilar kichik guruhlarda ekologik masalalarni muhokama qiladilar, fikr almashadilar va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Rolli o'yinlar: O'quvchilar turli ekologik vaziyatlarni o'zaro o'ynash orqali ekologik qarorlar qabul qilish, jamoaviy ishlash va muloqot ko'nikmalarini o'rganadilar. Muammoga yo'naltirilgan mashg'ulotlar: Masalalarni birgalikda hal qilish orqali o'quvchilar tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantiradilar. Loyiha asosida o'qitish o'quvchilarga ekologik mavzularda mustaqil izlanish, natijaga erishish va jamoada ishlash imkonini beradi. Masalan, maktab hududida ekologik tadbirlar, chiqindilarni saralash loyihalari yoki ekologik eksperimentlar orqali o'quvchilar amaliy ko'nikmalarni egallaydi va atrof-muhitga mas'uliyatni his qiladi. STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi orqali o'quvchilar fanlararo integratsiya yordamida ekologik muammolarni ilmiy va ijodiy usulda hal qilishga o'rgatiladi. Shu bilan birga, ular nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtiradi va ekologik qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. AKT vositalari darslarni interfaol qilish, ekologik mavzular bo'yicha onlayn resurslar, virtual laboratoriyalar va vizual materiallardan foydalanish imkonini beradi. Bu usul o'quvchilarning bilimni mustahkamlash, ularning ekologik qarashlarini kengaytirish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Innovatsion metodlarning afzalliklari quyidagilarda namoyon bo'ladi. O'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshiradi, ekologik bilim va ko'nikmalarini rivojlantiradi, tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantiradi, jamoaviy ishlash va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlaydi, ta'lim jarayonini qiziqarli va motivatsion qiladi va o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini ta'minlaydi. Shuningdek innovatsion metodlarni amaliyotga joriy etish jihatlaridam bugungi ta'limni asosiy jihatlaridan hisoblanadi. Innovatsion metodlarni amaliy qo'llash imkoniyatlarini biz quydagilarda ko'rishimiz mumkin. O'qituvchilar innovatsion pedagogik metodlarni qo'llash orqali: Darslarni interfaol va muammoga yo'naltirilgan shaklda tashkil etadi. Loyiha va guruh ishlarini amalga oshiradi. Rolli o'yinlar orqali ekologik vaziyatlarni o'rganadi. AKT vositalari yordamida darslarni vizual va interfaol qiladi. Shu tarzda, innovatsion pedagogik metodlar yordamida o'quvchilarda ekologik

ongni shakllantirish ta'lim sifatini oshirish va ularni shaxs sifatida yetuklashtirishda samarali vosita hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik ongni shakllantirishda innovatsion pedagogik metodlarning roli muhim va samarali hisoblanadi. Interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, rolli o'yinlar, STEAM yondashuvi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'quvchilar ekologik bilim va ko'nikmalarini rivojlantiradi, atrof-muhitni asrashga mas'uliyatni his qiladi hamda tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini egallaydi. Shuningdek, innovatsion metodlar dars jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi, o'quvchilarning jamoaviy ishlash, muloqot va liderlik ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Bu esa o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini ta'minlaydi va ularni ekologik mas'uliyatli, bilimli va ijodiy shaxslar sifatida tarbiyalash imkonini beradi. Natijada, boshlang'ich ta'limda ekologik ta'limni innovatsion metodlar orqali tashkil etish nafaqat o'quvchilarning ekologik ongini rivojlantirish, balki ta'lim sifatini oshirish va ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos shaxslar sifatida shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. To'raqulov, X. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Ziyayeva, D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Meliyeva, D. O. (2025). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MUSTAQIL ISHLASH KO'NIKMALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI. *Inter education & global study*, (2), 320-328.
5. Мелиева, Д. (2024). Boshlang 'ich sinf o 'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 1106-1108.
6. Mavlonova, R., Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
7. Polat, E.S. *Novye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya*. – Moskva: Akademiya, 2016.
8. Prensky, M. *Teaching Digital Natives: Partnering for Real Learning*. – London: SAGE Publications, 2010.
9. Trilling, B., Fadel, Ch. *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009
10. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – New York: Teachers College Press, 2015.